

به نام خدا

دستورالعمل اجرایی نحوه انجام معاملات اوراق بهادار در فرابورس ایران

این دستورالعمل در اجرای ماده ۵ آئین نامه اجرایی قانون بازار اوراق بهادار، بنابر پیشنهاد مورخ ۱۳۸۸/۱/۱۷ شرکت فرابورس ایران، در ۲۰ فصل، ۱۳۰ ماده و ۲۸ تبصره در تاریخ ۱۳۸۸/۶/۷ به تصویب هیأت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار رسید.

فصل اول: تعاریف و اصطلاحات

ماده ۱: اصطلاحات و واژه‌هایی که در ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب آذرماه ۱۳۸۴ مجلس شورای اسلامی و دستورالعمل پذیرش و عرضه اوراق بهادار در فرابورس ایران تعریف شده‌اند، به همان مفاهیم در این دستورالعمل به کار رفته‌اند. واژه‌های دیگر دارای معانی زیر می‌باشند:

- (۱) **اطلاعیه عرضه:** اطلاعیه‌ای است که قبل از معامله عمده توسط فرابورس، طبق فرمت مصوب هیئت مدیره فرابورس و بر اساس ضوابط این دستورالعمل منتشر می‌شود.
- (۲) **ایستگاه معاملاتی:** پایانه معاملاتی کارگزار است که با سامانه معاملاتی فرابورس در ارتباط می‌باشد.
- (۳) **بازار عادی:** از جمله بازارهای سامانه معاملات است که در آن معاملات عادی اوراق بهادار براساس مقررات این دستورالعمل، انجام می‌شود.
- (۴) **توقف نماد:** جلوگیری از انجام معاملات هر یک از انواع اوراق بهادار براساس مقررات است.

- ۵) **حراج:** سازوکاری برای دادوستد اوراق بهادار بر پایه انطباق بهینه سفارش‌های خرید و فروش مشتریان با در نظر گرفتن اولویت قیمت، منشاء و زمان است.
- ۶) **حراج پیوسته:** حراجی است که به صورت پیوسته انجام می‌شود و در طی آن امکان ورود، تغییر و حذف سفارش وجود دارد. در حراج پیوسته سفارش‌های خرید و فروش به محض تطبیق قیمت‌ها منجر به معامله می‌شود.
- ۷) **حراج ناپیوسته (Auction):** حراجی است که پس از ثبت سفارش‌ها در مرحله سفارش‌گیری انجام شده و معامله براساس قیمت نظری گشایش، از طریق سامانه معاملاتی انجام می‌شود.
- ۸) **جلسه رسمی معاملاتی:** دوره زمانی مشخصی در هر روز کاری است که انجام معامله در آن دوره طبق مقررات مقدور می‌باشد. فرابورس می‌تواند در یک روز معاملاتی بیش از یک جلسه رسمی معاملاتی داشته باشد.
- ۹) **خرید گروهی:** خرید اوراق بهادار توسط کارگزار با کد معاملات گروهی است که پس از معامله توسط کارگزار به کد مالکیت مشتریان تخصیص می‌یابد.
- ۱۰) **دامنه نوسان روزانه قیمت:** دامنه نوسان قیمت اوراق بهادار قابل معامله در فرابورس است که نسبت به قیمت مرجع تعیین می‌شود و ورود سفارش‌ها در هر روز صرفاً در این دامنه قیمت، مجاز است.
- ۱۱) **درخواست خرید/فروش:** درخواست مشتری به همراه شرایط آن مبنی بر خرید یا فروش اوراق بهادار است که در قالب فرم الکترونیک یا غیرالکترونیک به کارگزار ارایه می‌گردد. درخواست مذکور می‌تواند با قیمت معین، قیمت محدود یا قیمتی که اختیار آن به کارگزار واگذار می‌شود، ارایه گردد.
- ۱۲) **دوره سفارش‌گیری:** دوره زمانی قبول سفارش قبل از حراج ناپیوسته است که طی آن کارگزاران امکان ورود، تغییر و حذف سفارش در سامانه معاملات را دارند.
- ۱۳) **روز معاملاتی:** روزهای کاری است که طبق مقررات، معاملات فرابورس در آن انجام می‌شود.

۱۴) **رویه تسهیم به نسبت:** طبق رویه تسهیم به نسبت، اوراق بهادار تخصیص یافته به هر سفارش معادل حجم سفارش ثبت شده تقسیم بر کل سفارش‌های ثبت شده، ضربدر کل اوراق بهادار قابل عرضه است.

۱۵) **سامانه معاملات:** سامانه‌ای است الکترونیکی که عملیات مربوط به معاملات فرابورس از جمله دریافت سفارش، تطبیق و انجام معامله از طریق آن انجام می‌شود.

۱۶) **سرمایه پایه:** عبارت از مجموع سهام، سهام جایزه و حق تقدم‌های شرکت است که در مرحله پذیرهنویسی یا ثبت قانونی قرار دارد.

۱۷) **سفارش:** درخواست خرید یا فروش اوراق بهادار است که توسط کارگزار وارد سامانه معاملات می‌شود.

۱۸) **سفارش متوقف (Stop Order):** سفارشی است که براساس قیمت آخرین معامله بازار فعال می‌شود. در خصوص سفارش‌های خرید، زمانی این سفارش فعال می‌شود که قیمت آخرین معامله بازار با قیمت تعیین شده توسط مشتری مساوی یا از آن بیشتر شود و در خصوص سفارش‌های فروش، زمانی این سفارش فعال می‌شود که قیمت آخرین معامله بازار با قیمت تعیین شده توسط مشتری مساوی یا از آن کمتر شود.

۱۹) **شرکت سپرده‌گذاری مرکزی:** سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه (شرکت سهامی عام) است.

۲۰) **عرضه اولیه:** نخستین عرضه اوراق بهادار، پس از پذیرش و درج در فرابورس است.

۲۱) **عرضه اولیه به روش حراج:** عرضه‌ای است که در یک جلسه معاملاتی بر مبنای رقابت خریداران انجام می‌شود.

۲۲) **فرابورس:** فرابورس ایران (شرکت سهامی عام) است

۲۳) **قیمت پایانی:** قیمت هر ورقه بهادار است که در پایان هر جلسه رسمی معاملاتی محاسبه و توسط "فرابورس" اعلام می‌شود.

۲۴) **قیمت پایه:** حداقل قیمت برای عرضه سهام در معاملات عمده است که توسط فروشنده تعیین و از طریق کارگزار فروشنده در درخواست وی برای معامله عمده به فرابورس اعلام می‌شود.

۲۵) **قیمت پیشنهادی:** نرخ‌ی است که برای هر واحد اوراق بهادار از طرف کارگزار وارد سامانه معاملات می‌شود.

۲۶) **قیمت مرجع:** قیمتی است که مبنای اعمال دامنه نوسان روزانه اوراق بهادار قرار می‌گیرد.

۲۷) **قیمت نظری:** قیمتی است که پس از اعمال اثر تغییرات سرمایه و یا تقسیم سود نقدی در قیمت پایانی محاسبه می‌شود.

۲۸) **قیمت نظری گشایش:** قیمتی است که در مرحله گشایش، براساس سفارش‌های ثبت شده با استفاده از سازو کار حراج، توسط سامانه معاملاتی محاسبه و معاملات مرحله گشایش با آن قیمت انجام می‌شود.

۲۹) **کد معاملات گروهی:** شناسه‌ای است که برای ورود سفارش‌های گروهی هر ایستگاه معاملاتی در سامانه معاملات تعریف شده است.

۳۰) **محدودیت حجمی:** حداکثر تعداد اوراق بهاداری که طی هر سفارش در سامانه معاملات وارد می‌شود.

۳۱) **مذاکره:** فرآیند مظنه‌یابی و قیمت‌گذاری اوراق بهادار توسط معامله‌گران برپایه ارتباط الکترونیک یا غیرالکترونیک است.

۳۲) **مشتری:** شخصی است که متقاضی خرید یا فروش اوراق بهادار است.

۳۳) **معامله بلوکی:** معامله‌ای است که تعداد سهام و حق تقدم قابل معامله در آن برای شرکت‌هایی که سرمایه پایه آنها بیش از یک میلیارد عدد است بزرگتر یا مساوی نیم و کمتر از یک درصد سرمایه پایه و برای شرکت‌هایی که سرمایه پایه آنها کمتر یا مساوی یک میلیارد عدد است بزرگتر یا مساوی یک و کمتر از پنج درصد سرمایه پایه شرکت باشد.

۳۴) **معامله عمده:** معامله‌ای است که تعداد سهام یا حق تقدم قابل معامله در آن در شرکت‌هایی که سرمایه پایه آنها بیش از یک میلیارد عدد است، بزرگتر یا مساوی ۱ درصد سرمایه پایه و در شرکت‌هایی که سرمایه پایه آنها کمتر یا مساوی یک میلیارد عدد است، بزرگتر یا مساوی ۵ درصد باشد.

۳۵) معاملات عمده شرایطی: معامله عمده‌ای است که تسویه وجوه آن با شرایط اعلامی

در اطلاعیه عرضه بر اساس ضوابط مندرج در این دستورالعمل انجام می‌شود.

۳۶) مقررات: الزاماتی است که توسط مراجع ذیصلاح در چارچوب اختیارات آنها وضع شده و

فرا بورس، کارگزار، مشتریان و سایر اشخاص ذیربط فرا بورس موظف به رعایت آنها هستند.

۳۷) نماد معاملاتی: شناسه‌ای است که برای هر یک از اوراق بهادار به صورت منحصر بفرد

در سامانه معاملات تعریف شده است. این شناسه می‌تواند به صورت حرف، عدد یا

ترکیبی از هر دو باشد.

۳۸) واحد پایه سفارش (LOT): تعداد مشخصی از اوراق بهادار است که سفارش وارده

به سامانه معاملاتی باید ضربی از آن باشد و برای هر ورقه بهادار مقدار آن توسط

"هیئت مدیره فرا بورس" تعیین می‌شود.

فصل دوم: ضوابط کلی انجام معاملات اوراق بهادار

ماده ۲: کلیه معاملات در فرا بورس باید براساس ضوابط این دستورالعمل و در جلسه رسمی

معاملاتی انجام شود.

تبصره: انجام معاملات در خارج از جلسه معاملاتی با تصویب هیئت مدیره سازمان و

طبق شرایط تعیین شده توسط آن، امکان پذیر خواهد بود.

ماده ۳: جلسات رسمی معامله انواع اوراق بهادار در فرا بورس، به استثنای روزهای تعطیل

رسمی در روزهای شنبه لغایت چهارشنبه هر هفته از ساعت ۹ آغاز و در ساعت ۱۲ همان روز

خاتمه می‌یابد.

ماده ۴: تغییرات ساعت و روزهای انجام معامله و جلسات رسمی معامله با تصویب هیئت مدیره

فرا بورس امکان پذیر خواهد بود. این تغییرات باید حداقل سه روز کاری قبل از اعمال، توسط

فرا بورس به اطلاع عموم برسد.

ماده ۵: فرا بورس می‌تواند ساعات شروع و خاتمه و طول جلسه معاملاتی را در صورت بروز

اشکالات فنی در سامانه معاملاتی تغییر دهد. این تغییرات باید بلافاصله و به نحو مقتضی به

اطلاع عموم برسد. فرابورس مکلف است مستندات مربوط به اشکالات فنی سامانه معاملاتی را در سوابق خود نگهداری نماید.

فصل سوم: مراحل انجام معامله

ماده ۶: معاملات اوراق بهادار در فرابورس به ترتیب در بازار اول، بازار دوم، بازار سوم و بازار اوراق مشارکت انجام خواهد شد. مراحل انجام معاملات در بازار اول و دوم و بازار اوراق مشارکت به شرح زیر است:

۱. پیش‌گشایش: این مرحله به مدت ۳۰ دقیقه قبل از شروع معاملات انجام می‌شود. در این مرحله امکان ورود، تغییر یا حذف سفارش توسط کارگزاران وجود دارد لیکن در این مرحله معامله‌ای انجام نمی‌شود.

۲. مرحله گشایش: بلافاصله پس از مرحله پیش‌گشایش، با اجرای سفارش‌های موجود در سامانه معاملات و براساس سازوکار حراج ناپیوسته انجام می‌شود.

۳. مرحله حراج پیوسته: مرحله‌ای است پس از انجام مرحله گشایش که طی آن معاملات براساس سازوکار حراج پیوسته انجام می‌شود.

۴. مرحله حراج ناپیوسته پایانی: این مرحله بلافاصله پس از خاتمه مرحله حراج پیوسته به مدت ۱۵ دقیقه انجام می‌شود. در طی این مرحله امکان ورود، تغییر یا حذف سفارش توسط کارگزاران وجود دارد لیکن معامله‌ای در این مرحله انجام نمی‌شود و در پایان این مرحله با اجرای سفارش‌های موجود در سامانه معاملات و براساس سازوکار حراج ناپیوسته، معاملات انجام می‌شود.

۵. مرحله معاملات پایانی: این مرحله طی پانزده دقیقه پایانی جلسه معاملاتی انجام می‌شود و طی آن ورود سفارش و انجام معامله صرفاً با قیمت پایانی امکان‌پذیر است.

تبصره: در معاملات فرابورس حسب مورد از تمام یا تعدادی از مراحل فوق جهت انجام معامله استفاده می‌گردد. هیأت مدیره فرابورس باید مراحل انجام معامله در هر بازار را مشخص و حداقل سه روز کاری قبل از اعمال، به اطلاع عموم برساند.

فصل چهارم: انواع سفارشات

ماده ۷: انواع سفارش‌ها در سامانه معاملات به شرح زیر است:

۱. سفارش محدود (**Limit order**): سفارش خرید یا فروشی است که در قیمت تعیین شده توسط مشتری، یا بهتر از آن انجام می‌شود.

۲. سفارش با قیمت باز (**Market order**): سفارشی است که بدون قیمت وارد سامانه معاملاتی شده و با قیمت بهترین سفارش طرف مقابل اجرا می‌شود. در صورت اجرا نشدن بخشی از سفارش، باقیمانده به صورت یک سفارش با قیمت باز در سامانه باقی خواهد ماند.

۳. سفارش باز-محدود (**Market to limit order**): سفارشی است که فقط در مرحله حراج پیوسته می‌تواند وارد سامانه معاملاتی شود. این سفارش بدون قیمت وارد سامانه معاملاتی شده و با قیمت بهترین سفارش طرف مقابل اجرا می‌شود. در صورت اجرا نشدن بخشی از سفارش، باقیمانده به صورت یک سفارش محدود به قیمت آخرین معامله انجام شده در سیستم باقی می‌ماند.

۴. سفارش به قیمت گشایش (**Market on opening order**): سفارشی است که فقط در مرحله پیش‌گشایش می‌تواند وارد سامانه معاملات شود. این سفارش بدون قیمت وارد سامانه معاملاتی شده و در مرحله گشایش با قیمت گشایش معامله خواهد شد. در صورت اجرا نشدن بخشی از سفارش، باقیمانده به صورت یک سفارش محدود با قیمت گشایش در سیستم باقی می‌ماند.

۵. سفارش متوقف به باز (**Stop loss order**): سفارش متوقفی است که پس از فعال شدن، به سفارش با قیمت باز تبدیل می‌شود.

۶. سفارش متوقف به محدود (**stop limit order**): سفارش متوقفی است که پس از فعال شدن به سفارش محدود با قیمتی که از قبل در سفارش مشخص شده است، تبدیل می‌شود.

ماده ۸: سفارش‌ها به لحاظ نحوه اجرا به شرح زیر می‌باشند:

۱. سفارش دو طرفه (**Cross order**): سفارشی است که با استفاده از آن، کارگزار می‌تواند اقدام به ورود همزمان سفارش خرید و فروش با حجم و قیمت یکسان

نموده و معامله نماید. قیمت سفارش مذکور باید بیشتر یا مساوی قیمت بهترین سفارش خرید ثبت شده در سامانه معاملاتی و کمتر یا مساوی قیمت بهترین سفارش فروش ثبت شده در سامانه معاملاتی باشد. این سفارش فقط در مرحله حراج پیوسته می‌تواند وارد سامانه معاملات شود.

۲. سفارش دو بخشی (**Iceberg order**): سفارش خرید یا فروشی است که دارای دو بخش پنهان و آشکار است. بخش آشکار سفارش در صف خرید یا فروش قرار گرفته و قابل رویت می‌باشد و بخش پنهان آن به صورت غیرفعال است. حجم قسمت آشکار و پنهان سفارش توسط کارگزار تعیین می‌شود. در صورتی که کل بخش آشکار سفارش معامله شود، به میزان حجم قسمت آشکار، سفارش پنهان فعال شده و در نوبت قرار می‌گیرد. حداقل کل سفارش و حداقل حجم قسمت آشکار در سفارش‌های دو بخشی، توسط هیئت مدیره فرابورس تعیین می‌شود.

۳. سفارش انجام و ابطال (**fill & kill**): سفارش محدودی است که بلافاصله پس از ورود باید اجرا شود و در صورت عدم اجرای تمام یا بخشی از آن، مقدار باقیمانده به صورت خودکار از سامانه حذف خواهد شد. امکان ورود این سفارش در مرحله پیش از گشایش وجود ندارد.

۴. سفارش همه یا هیچ (**All or Non**): سفارش محدودی است که اجرای آن منوط به معامله کل سفارش است. در صورت عدم امکان معامله کل سفارش بلافاصله بعد از ورود، سفارش به صورت خودکار از سامانه حذف می‌شود. امکان ورود این سفارش در مرحله پیش از گشایش وجود ندارد.

ماده ۹: اعتبار زمانی سفارش‌ها به شرح ذیل می‌باشد:

۱. سفارش روز (**Day**): سفارشی است که اعتبار آن در پایان روز معاملاتی به اتمام رسیده و بصورت خودکار از سامانه معاملات حذف می‌گردد.

۲. سفارش جلسه (**Session**): سفارشی است که اعتبار آن در پایان جلسه معاملاتی به اتمام رسیده و بصورت خودکار از سامانه معاملات حذف می‌گردد.

۳. سفارش بدون محدودیت زمانی (**Good Till Cancel**): این سفارش تا زمانی که توسط کارگزار حذف نشود در سامانه معاملاتی باقی مانده و معتبر می‌باشد.

۴. سفارش مدت‌دار (**Good Till Date**): سفارشی است که اعتبار آن در پایان تاریخی که در زمان ورود سفارش مشخص شده به اتمام می‌رسد و از سامانه معاملات حذف می‌شود.

۵. سفارش زمانی (**Sliding Validity**): کارگزار در زمان ورود سفارش، تعداد روزهای مشخصی (T) را جهت اعتبار سفارش مشخص می‌کند. این سفارش تا تاریخی که معادل تاریخ ورود سفارش به علاوه تعداد روزهای تعیین شده (T) است، معتبر بوده و پس از آن از سامانه معاملات حذف می‌شود.

ماده ۱۰: اولویت سفارش‌ها در سامانه معاملات بر حسب نوع سفارش، به شرح زیر می‌باشد:

الف) سفارش با قیمت باز و باز-محدود

ب) سفارش به قیمت گشایش

ج) سفارش محدود

فصل پنجم: توقف و بازگشایی نماد معاملاتی

ماده ۱۱: فرابورس موظف است با اعلام سازمان، نماد معاملاتی ورقه بهادار را متوقف نماید. از جمله مواردی که می‌تواند منجر به توقف نماد معاملاتی گردد عبارتند از:

۱. حداقل یک روز قبل از برگزاری مجمع عمومی صاحبان سهام و قبل از برگزاری جلسه هیأت مدیره‌ای که طی آن مقرر است درخصوص اختیارات تفویض شده توسط مجمع عمومی فوق‌العاده در خصوص افزایش سرمایه تصمیم‌گیری شود.

۲. تغییر با اهمیت در اطلاعاتی که قبلاً توسط شرکت یا ناشر اوراق بهادار پذیرفته شده در فرابورس ارائه گردیده است و یا وجود اطلاعات جدید با اهمیت.

۳. عدم اظهار نظر یا اظهار نظر مردود حسابرس نسبت به صورت‌ها و اطلاعات مالی

۴. حداقل یک روز قبل از مواعد پرداخت سود و سررسید نهایی انواع اوراق مشارکت و گواهی سپرده

ماده ۱۲: نمادهای معاملاتی که با اعلام سازمان متوقف می‌شوند صرفاً با اعلام سازمان قابل بازگشایی هستند.

ماده ۱۳: فرابورس باید دلیل توقف نماد معاملاتی را حداکثر تا پایان روز کاری توقف نماد معاملاتی اطلاع‌رسانی نماید. همچنین فرابورس مکلف است حداقل ۱۵ دقیقه قبل از بازگشایی نماد معاملاتی مراتب را به اطلاع عموم برساند.

ماده ۱۳ مکرر- معاملات سهام شرکت‌های حاضر در بازار پایه‌ی توافقی بر اساس اطلاعات منتشره موجود، در هر زمان امکان‌پذیر می‌باشد.

تبصره ماده ۱۳ مکرر: خریدار و فروشنده با علم و آگاهی نسبت به وضعیت مالی شرکت بر اساس اطلاعات منتشره موجود اقدام به خرید و فروش نموده و هرگونه ادعایی در خصوص عدم افشای اطلاعات مسموع نمی‌باشد.^۱

فصل ششم: دامنه نوسان قیمت و محدودیت حجمی

ماده ۱۴: دامنه نوسان روزانه قیمت در بازار اول، دوم و اوراق مشارکت فرابورس ۵ درصد برای اوراق فاقد بازارگردان می‌باشد. در صورت وجود بازارگردان، دامنه مذکور، طبق قرارداد بازارگردانی تعیین می‌شود. نمادهای معاملاتی در بازار سوم مشمول دامنه نوسان روزانه قیمت نمی‌باشند.

تبصره: تغییرات بعدی دامنه نوسان روزانه قیمت با پیشنهاد هیأت‌مدیره فرابورس به تأیید هیئت مدیره سازمان خواهد رسید. تغییر دامنه نوسان قیمت باید یک روز کاری قبل از اعمال توسط فرابورس اطلاع‌رسانی شود.

ماده ۱۵: در زمان بازگشایی نمادهایی که به دلیل افشای اطلاعات با اهمیت متوقف شده‌اند، حسب مورد و با اعلام سازمان دامنه نوسان روزانه قیمت تا سقف ۵۰ درصد اعمال خواهد شد. این وضعیت تا پایان روزی که حجم معاملات سهام شرکت به صورت انباشته از روز بازگشایی نماد، حداقل به میزان ۰/۰۰۰۴ سرمایه پایه شرکت شود، ادامه خواهد یافت و دامنه نوسان قیمت از جلسه رسمی معاملاتی بعد از آن اعمال خواهد شد. مادامی که دامنه نوسان قیمت

^۱ - مصوب ۱۳۹۲/۲/۷ هیأت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار

سهم باز است، قیمت روزانه متناسب با حجم معاملات انجام شده در آن روز نسبت به ۰/۰۰۰۴ سرمایه شرکت تعدیل و به عنوان قیمت پایانی آن روز در نظر گرفته می‌شود.
تبصره : سازمان می‌تواند سقف دامنه روزانه نوسان قیمت موضوع این ماده را در شرایط خاص افزایش دهد.

ماده ۱۶ : قیمت پایانی نمادهای معاملاتی در بازار اول، دوم و اوراق مشارکت فرابورس برابر با قیمت میانگین موزون معاملات انجام شده نماد طی جلسه معاملاتی در بازار عادی خواهد بود.

ماده ۱۷ : قیمت مرجع برای نمادهای فاقد بازارگردان، قیمت پایانی سهم در روز قبل می‌باشد. قیمت مرجع برای نمادهای دارای بازارگردان، در صورت اعلام قیمت توسط بازارگردان، قیمت اعلامی و در صورت عدم اعلام، قیمت پایانی سهم در روز قبل خواهد بود.

ماده ۱۸ : واحد پایه سفارش معادل یک می‌باشد. تغییر واحد پایه سفارش با تصویب هیأت مدیره فرابورس و اعلام آن حداقل یک روز کاری قبل از اعمال، امکان‌پذیر است.

ماده ۱۹ : محدودیت حجمی برای نماد شرکت‌هایی که سرمایه پایه آنها معادل یا بیش از یکصد میلیون عدد است، معادل ۵۰ هزار سهم و برای نماد سایر شرکت‌ها ۱۰ هزار سهم خواهد بود. تغییر محدودیت حجمی با تصویب هیأت مدیره فرابورس و اطلاع رسانی آن حداقل یک روز کاری قبل از اعمال امکان‌پذیر می‌باشد.

تبصره : محدودیت حجمی برای سایر اوراق بهادار توسط هیأت مدیره فرابورس تعیین می‌شود و تغییرات آن باید حداقل یک روز کاری قبل از اعمال اطلاع رسانی گردد.

فصل هفتم: عدم تایید معاملات^۲

"ماده ۲۰ - مدیرعامل فرابورس در شرایط زیر از تأیید معامله یا معاملات اوراق بهادار، حداکثر تا پایان ساعت اداری روز کاری برگزاری جلسه معاملاتی خودداری می‌نماید،
۱ - اعلام کارگزار مبنی بر وقوع اشتباه و احراز آن توسط مدیرعامل فرابورس
۲ - خطای معاملاتی متأثر از اشکال سامانه معاملات
۳ - معامله سهام بزرگتر یا مساوی ۵ درصد برای شرکت‌هایی که سرمایه پایه آنها کمتر یا مساوی یک میلیارد عدد سهم یا حق تقدم است و بزرگتر یا مساوی یک درصد برای شرکت‌هایی که سرمایه پایه آنها بیش از یک میلیارد عدد است در یک جلسه معاملاتی و توسط یک کد معاملاتی بدون رعایت ضوابط معاملات عمده

^۲ اصلاحیه مورخ ۱۳۹۰/۰۲/۱۰ هیأت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار

- ۴ - عدم رعایت سهمیه اعلام شده برای خرید یا فروش اوراق بهادار براساس مقررات که موجب عدم تأیید کل خرید یا فروش کارگزار می‌شود. در موارد خاص با تشخیص مدیرعامل فرابورس فقط خریده‌ها یا فروش‌های بیش از سهمیه تأیید نمی‌شود.
- ۵ - در صورتی که ظن دستکاری قیمت یا استفاده از اطلاعات نهانی وجود داشته باشد، در این صورت مدیرعامل فرابورس می‌تواند معاملاتی را که با نوسان غیرعادی قیمت یا حجم غیرعادی انجام شود تأیید ننماید.
- تبصره ۱: عرضه‌های اولیه و عرضه‌های سهام شرکتهای دولتی در راستای خصوصی‌سازی و معامله آخرین روز حق تقدم استفاده نشده مشمول بند (۳) فوق نمی‌باشد.
- تبصره ۲: کلیه مدارک و سوابق معاملات تأیید نشده باید توسط فرابورس ایران نگهداری شده و حسب درخواست به سازمان ارائه گردد.

فصل هشتم: ضوابط کلی معاملات عمده

- ماده ۲۱:** معاملات عمده در بازاری مجزا که به همین منظور در سامانه معاملات ایجاد شده است انجام می‌شوند. در این معاملات دامنه نوسان قیمت و محدودیت حجمی اعمال نمی‌شود.
- تبصره: برای انجام معاملات عمده، نماد سهم در بازار عادی باید باز باشد.
- ماده ۲۲:** عرضه در معاملات عمده به صورت یکجا و از یک کد معاملاتی بوده و یا طبق مقرراتی است که به تصویب هیئت مدیره سازمان می‌رسد.
- ماده ۲۳:** برای انجام معامله عمده، کارگزار فروشنده باید درخواست کتبی خود مبنی بر فروش سهام یا حق تقدم سهام را به همراه اطلاعات و مستندات زیر، به فرابورس ارائه نماید:
۱. تعداد سهام یا حق تقدم سهام قابل عرضه
 ۲. قیمت پایه عرضه
 ۳. تاریخ عرضه
 ۴. نام عرضه‌کننده به همراه تصویر سفارش فروش
 ۵. شرایط فروش از جمله نقدی یا اقساطی بودن ثمن معامله و در صورت اقساطی بودن نحوه تقسیط و وثایق مورد نیاز
 ۶. حداکثر مهلت تسویه حصه نقدی و ارائه سند تسویه خارج از پایاپای
 ۷. مدارکی دال بر نمایندگی عرضه‌کننده در انتقال حقوق مالی و غیرمالی سهام
 ۸. اعلام شرایط ضمن عقد در صورت ارائه قرارداد توسط فروشنده

۹. سایر اطلاعات به درخواست فرابورس

ماده ۲۴ : عرضه سهام و حق تقدم سهام و ثبت سفارش خرید برای معاملات کنترلی و معاملات

مدیریتی غیر کنترلی طبق ترتیبات زیر می باشد؛

۱- درخواست عرضه این معاملات حداقل ۱۰ روز کاری و حداکثر ۶۰ روز تقویمی قبل از تاریخ عرضه باید در دبیرخانه فرابورس ثبت و در صورت تطبیق اطلاعیه عرضه با مقررات به تشخیص فرابورس، از طریق سایت رسمی فرابورس اطلاع رسانی شود.

۲- حداقل ۶ روز کاری قبل از عرضه، اطلاعات و مستندات موضوع ماده ۲ ضوابط مربوط به شرایط متقاضیان خرید در معاملات عمده سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران (مصوب شورای عالی بورس) باید به صورت کامل به کارگزار ارائه گردد و کارگزار پس از شناسایی متقاضی و کنترل تکمیل بودن اطلاعات، مدارک و مستندات، آن را به همراه نظر خود مبنی بر رعایت معیارهای مذکور، طی همان روز به فرابورس و سازمان ارائه نماید. در صورت عدم تکمیل مدارک و مستندات، کارگزار مکلف است مراتب نقص مدارک را ظرف یک روز کاری به متقاضی اعلام نماید.

۳- فرابورس باید بر اساس معیارهای ماده ۲ ضوابط مربوط به شرایط متقاضیان خرید در معاملات عمده سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران (مصوب شورای عالی بورس) آن موارد را بررسی و اظهار نظر خود را در خصوص رعایت معیارهای مذکور حداکثر تا ۳ روز کاری قبل از عرضه به سازمان اعلام نماید.

ماده ۲۵ : ثبت سفارش خرید برای معاملات عمده غیر مدیریتی طبق ترتیبات زیر امکان پذیر

خواهد بود :

۱- درخواست عرضه این معاملات حداقل ۳ روز کاری و حداکثر ۶۰ روز تقویمی قبل از تاریخ عرضه باید در دبیرخانه فرابورس ثبت و در صورت تطبیق اطلاعیه عرضه با مقررات به تشخیص فرابورس، از طریق سایت رسمی فرابورس اطلاع رسانی شود.

۲- متقاضیان باید ضمن ارائه اطلاعات و مستندات لازم جهت شناسایی کامل آنها توسط کارگزار، رعایت معیارهای ماده ۲ "ضوابط مربوط به شرایط متقاضیان خرید در معاملات عمده سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران (مصوب شورای عالی بورس)" را تأیید نمایند.

۳- در صورتی که کارگزار یا فرابورس تا قبل از قطعی شدن معامله شواهدی دال بر عدم رعایت "ضوابط مربوط به شرایط متقاضیان خرید در معاملات عمده سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران (مصوب شورای عالی بورس)"، مشاهده نمایند، باید مراتب را به سازمان منعکس نماید.

ماده ۲۶: شرایط اعلام شده توسط کارگزار فروشنده پس از انتشار اطلاعیه عرضه توسط فرابورس قابل تغییر نیست. در صورت تغییر در شرایط اطلاعیه عرضه یا انصراف فروشنده از فروش سهام یا حق تقدم سهام، معامله عمده انجام نخواهد شد و انجام معامله منوط به درخواست مجدد فروشنده خواهد بود. در این صورت موضوع به مرجع رسیدگی به تخلفات کارگزاران ارجاع و براساس اعلام فرابورس، سهام یا حق تقدم سهام تا زمان صدور رأی قطعی، غیرقابل معامله خواهد شد.

ماده ۲۷: در صورت تمایل فروشنده به انتشار آگهی فروش در جراید، اطلاعات مندرج در آن نباید با اطلاعات ارائه شده به فرابورس مغایرت داشته باشد. در صورت مغایرت، اطلاعات منتشر شده در سایت رسمی فرابورس قابل استناد می باشد.

ماده ۲۸: فرابورس مکلف است نماد معامله عمده را حداکثر تا یک ساعت پس از شروع جلسه معاملاتی گشایش نماید.

ماده ۲۹: حداقل تغییر قیمت مجاز هر سفارش در معاملات عمده مانند بازار عادی است. تبصره: مدیر عامل فرابورس می تواند براساس وضعیت بازار، حداقل تغییر قیمت مجاز هر سفارش را برای جلسه معاملاتی بعد تغییر دهد، لیکن باید قبل از شروع جلسه معاملاتی بعد، مراتب را به اطلاع عموم برساند.

ماده ۳۰: هر کارگزار تنها می تواند از یک خریدار، سفارش خرید دریافت نماید و در رقابت شرکت کند.

ماده ۳۱: یک کارگزار در یک معامله عمده نمی‌تواند همزمان در دو سمت عرضه و تقاضا فعالیت نماید.

ماده ۳۲: در معاملات عمده، تعداد سهام یا حق تقدم سهام هر سفارش خرید باید برابر تعداد سهام یا حق تقدم سهام اعلام شده در اطلاعیه عرضه باشد. همچنین قیمت تعیین شده در سفارش‌های خرید نباید کمتر از قیمت پایه باشد.

ماده ۳۳: کاهش قیمت سفارش خرید ثبت شده در سامانه معاملاتی یا ورود سفارش با قیمتی کمتر از بالاترین سفارش خرید ثبت شده در سامانه معاملاتی، مجاز نمی‌باشد و حذف سفارش خرید، صرفاً در صورت ثبت سفارش خرید با قیمت بالاتر در سامانه معاملاتی مجاز است.

ماده ۳۴: کارگزار فروشنده مکلف است در صورت ثبت سفارش خرید در سامانه معاملاتی با قیمت پایه یا بیشتر از آن قبل از ۱۰ دقیقه پایانی جلسه معاملاتی، اقدام به عرضه نماید. عرضه توسط کارگزار فروشنده تنها در صورتی امکان‌پذیر است که از زمان ثبت بهترین سفارش خرید در سامانه معاملاتی حداقل ۳ دقیقه گذشته باشد.

تبصره ۱: در صورت ثبت سفارش خرید در ۱۰ دقیقه پایانی بازار، ادامه رقابت به جلسه معاملاتی بعد موکول شده و کارگزار دارای بهترین سفارش خرید موظف است سفارش خود را با همان قیمت در ابتدای جلسه معاملاتی بعد وارد سامانه نماید.

تبصره ۲: عدم رعایت ضوابط این ماده از سوی کارگزار خریدار یا فروشنده تخلف محسوب شده و فرابورس مکلف است موضوع را جهت رسیدگی به مرجع رسیدگی به تخلفات کارگزاران ارجاع نماید.

ماده ۳۵: در صورتی که تخلفات کارگزار خریدار یا کارگزار فروشنده مانع انجام معامله شود، متخلف مکلف به پرداخت یک درصد ارزش معامله به قیمت پایه به عنوان خسارت به طرف مقابل خواهد بود. در این خصوص کارگزار می‌تواند وثایق و تضامین لازم را حسب مورد از خریدار یا فروشنده دریافت نماید. همچنین در صورت عدم انجام معامله مطابق این ماده، کارگزار متخلف مکلف است کارمزدهای انجام معامله را بر حسب ارزش معامله به قیمت پایه به سازمان، فرابورس و شرکت سپرده‌گذاری مرکزی پرداخت نماید.

فصل نهم: معاملات عمده شرابطی

ماده ۳۶: در معاملات عمده شرابطی، کارگزار خریدار در صورتی مجاز به ورود سفارش به سامانه معاملاتی است که معادل ۳ درصد ارزش سهام یا حق تقدم سهام موضوع معامله براساس قیمت پایه را به صورت نقد یا ضمانتنامه بانکی بدون قید و شرط از مشتری دریافت و حسب مورد به حساب شرکت سپرده‌گذاری مرکزی واریز یا به این شرکت تحویل دهد و تأییدیه شرکت مزبور را مبنی بر اخذ تضامین مربوطه به فرابورس ارایه کند.

تبصره ۱: در صورت عدم ایفای تعهدات تسویه از سوی کارگزار خریدار، سپرده موضوع این ماده پس از کسر کارمزدها و هزینه‌های معامله به عنوان خسارت به کارگزار فروشنده پرداخت می‌شود.

تبصره ۲: در صورتی که کارگزار خریدار پس از ارایه درخواست خرید و قبل از انجام معامله، انصراف کتبی خود را از ادامه رقابت اعلام نماید یا چنانچه کارگزار خریدار موفق به انجام معامله نگردد، سپرده وی با تایید مدیرعامل فرابورس مبنی بر عدم مغایرت اقدامات کارگزار با مقررات در جریان معامله مذکور، حداکثر تا دو روز کاری پس از زمان انصراف یا انجام معامله مسترد می‌شود.

ماده ۳۷: کارگزار خریدار مکلف است حداکثر ۹ روز کاری پس از انجام معامله، نسبت به تسویه حصة نقدی معامله از طریق پایاپای شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اقدام نماید و مستندات لازم جهت تنظیم سند تسویه خارج از پایاپای حصة غیرنقدی را حداکثر ۸ روز کاری بعد از انجام معامله به فروشنده ارایه کند. کارگزار فروشنده مکلف است پس از دریافت مستندات لازم جهت تنظیم سند تسویه خارج از پایاپای و حداکثر ۹ روز کاری پس از انجام معامله، نسبت به ارایه سند تسویه خارج از پایاپای به فرابورس و شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اقدام نماید. در صورت واریز حصة نقدی و ارایه سند تسویه خارج از پایاپای به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی حداکثر ۹ روز کاری بعد از انجام معامله، ثبت معامله در سیستم معاملاتی حداکثر تا پایان روز کاری بعد انجام خواهد شد.

تبصره ۱: در صورت خودداری کارگزار فروشنده یا فروشنده از دریافت مستندات موضوع این ماده، خریدار یا کارگزار خریدار می‌تواند اسناد فوق را جهت ثبت در سوابق به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی ارایه و رسید دریافت نماید.

تبصره ۲: در صورت عرضه سهام جهت انجام معامله عمده از سوی سازمان خصوصی سازی افزایش مهلت تسویه حقه نقدی و ارائه سند تسویه خارج از پایاپای تا ۳۰ روز کاری با اعلام سازمان خصوصی سازی امکان پذیر است.

تبصره ۳: در صورتی که کارگزار فروشنده زمانی را طولانی تر از مهلتی که در این دستورالعمل برای ارائه سند تسویه خارج از پایاپای مقرر گردیده، جهت تادیه حقه نقدی معامله تعیین کند، از نظر این دستورالعمل حقه مزبور نیز غیر نقدی تلقی می‌گردد.

ماده ۳۸: کارگزار خریدار باید طبق مفاد مواد ۲۴ و ۲۵ این دستورالعمل، مدارک، مستندات و اطلاعات لازم از جمله نام متقاضی یا متقاضیان خرید را که شناسایی کامل شده‌اند، همراه با ذکر تعداد و درصد دقیق مشارکت هر متقاضی حسب مورد به فرابورس ویا سازمان ارائه نماید. هرگونه تغییر درصد مشارکت متقاضیان متعدد خرید اعلامی تا قبل از قطعی شدن معامله، با درخواست کلیه خریداران و پس از موافقت فرابورس امکان پذیر است.

تبصره: در صورتی که تغییرات درخواستی در سهم مشارکت متقاضیان خرید معاملات کنترلی، منجر به تغییر سهم مشارکت یک متقاضی خرید به میزان بیش از ۱۰ درصد کل معامله عمده گردد، فرابورس باید موافقت سازمان را در خصوص تغییر درصد مشارکت متقاضیان خرید اخذ نماید.

ماده ۳۹: از زمان انجام معامله تا زمان قطعی شدن آن، سهام به صورت مسدود در کد معاملاتی فروشنده باقی می‌ماند.

ماده ۴۰: در صورت عدم تسلیم سند تسویه خارج از پایاپای توسط کارگزار فروشنده یا عدم تسویه حقه نقدی معامله توسط کارگزار خریدار در مهلت مقرر، انجام معامله توسط بورس قطعی نمی‌شود.

ماده ۴۱: در صورت عدم ارایه سند تسویه خارج از پایاپای طی مهلت مقرر توسط کارگزار فروشنده، موضوع به مرجع رسیدگی به تخلفات کارگزاران ارجاع می‌شود. در صورتی که کارگزار فروشنده براساس رأی صادره قطعی متخلف شناخته شود، موظف است معادل یک درصد ارزش معامله بر حسب قیمت پایه را به کارگزار خریدار و کارمزدهای انجام معامله را بر حسب ارزش معامله به سازمان، فرابورس و شرکت سپرده‌گذاری مرکزی پرداخت نماید. کارگزار خریدار پس از کسر کارمزد خود مکلف به پرداخت مابقی مبلغ مذکور به عنوان خسارت به خریدار خواهد بود.

ماده ۴۲: در صورت عدم واریز حصة نقدی یا عدم ایفای تعهدات خریدار در خصوص سند تسویه خارج از پایاپای طی مهلت مقرر توسط کارگزار خریدار، موضوع به مرجع رسیدگی به تخلفات کارگزاران ارجاع می‌شود. در صورتی که کارگزار خریدار براساس رأی صادره قطعی متخلف شناخته شود، کارمزد کارگزار خریدار، سازمان، فرابورس و شرکت سپرده‌گذاری مرکزی از محل سپرده موضوع ماده ۳۶ کسر و مابقی به حساب کارگزار فروشنده واریز خواهد شد. کارگزار فروشنده پس از کسر کارمزد خود مکلف به پرداخت مابقی مبلغ مذکور به عنوان خسارت به فروشنده خواهد بود.

ماده ۴۳: در خصوص معاملات عمده، موارد پیش‌بینی نشده در مواد ۲۱ الی ۴۲ تابع سایر رویه‌ها و قواعد معاملاتی تصریح شده در این دستورالعمل است.

فصل دهم: معاملات بلوک

ماده ۴۴: معاملات بلوک در نماد معاملاتی بازاری مجزا از نماد معاملاتی بازار عادی در سامانه معاملات انجام می‌شود.

ماده ۴۵: معاملات بلوک به روش حراج ناپیوسته و هر ۵ دقیقه یکبار برگزار می‌شود.

ماده ۴۶: قیمت مرجع روزانه برای بازار معاملات بلوک، معادل قیمت مرجع همان روز بازار عادی است.

ماده ۴۷: سایر شرایط معاملات بلوک، مشابه معامله در نماد اصلی است.

فصل یازدهم: ضوابط کلی عرضه اولیه

ماده ۴۸ : عرضه اولیه منوط به پذیرش و درج اوراق بهادار براساس دستورالعمل پذیرش و افشای کامل اطلاعات مطابق با دستورالعمل افشای اطلاعات ناشران و سایر مقررات مربوط به فرابورس است.

ماده ۴۹ : هیأت پذیرش روش عرضه اولیه اوراق بهادار را براساس پیشنهاد فرابورس تعیین می نماید.

ماده ۵۰ : عرضه اولیه در فرابورس به روش ثبت سفارش مطابق دستورالعملی خواهد بود که به پیشنهاد هیئت مدیره فرابورس به تصویب هیئت مدیره سازمان می رسد.

ماده ۵۱ : در صورتی که به تشخیص هیأت پذیرش، سهام شناور آزاد شرکت به میزان کافی باشد، عرضه اولیه سهم به صورت زیر انجام می شود:

۱. حداقل ۳ روز کاری قبل از عرضه، مراتب توسط فرابورس اطلاع رسانی می شود.
۲. نماد معاملاتی در بازار عادی گشایش می یابد و در روز گشایش دامنه نوسان قیمت اعمال نخواهد شد. قیمت پایانی سهم میانگین موزون معاملات روزانه سهم در روز گشایش خواهد بود.
- تبصره: مدیر عامل فرابورس می تواند قیمت گذاری سهم را منوط به معامله حجم مشخصی از سهام شرکت نماید و در صورت عدم انجام معامله در حجم مشخص شده، اقدام به ابطال معاملات و موکول نمودن عرضه به جلسات بعدی نماید. این موضوع باید در اطلاعیه منتشره در خصوص عرضه اولیه تصریح شود.
۳. در عرضه اولیه به روش فوق، باید سهام شرکت نزد شرکت سپرده گذاری مرکزی ثبت شده و بخش معینی از آن به تشخیص مدیرعامل فرابورس قابل معامله باشد.

فصل دوازدهم: عرضه اولیه به روش حراج

ماده ۵۲ : قبل از عرضه اولیه به روش حراج، هیأت مدیره فرابورس اقدام به تعیین موارد زیر می نماید:

۱. حداقل تعداد سهام جهت عرضه در روز عرضه اولیه

۲. حداقل تعداد سهام که عرضه‌کننده باید به صورت تدریجی پس از عرضه اولیه،

عرضه نماید و مهلت زمانی آن

۳. محدودیت خرید هر ایستگاه کاری و یا هر کد مالکیت

تبصره ۱: سهمیه هر ایستگاه کاری باید به نحوی تعیین شود که حداقل ۶۰ درصد و

حداکثر ۹۵ درصد از ایستگاه‌های فعال کارگزاران عضو فرابورس امکان خرید

سهام را داشته باشند.

تبصره ۲: مصوبات هیئت مدیره فرابورس در خصوص موارد موضوع این ماده، باید

حداقل ۲ روز کاری قبل از عرضه توسط فرابورس اطلاع رسانی شود.

ماده ۵۳: کارگزاران پس از اعلام اطلاعات عرضه عمومی سهام توسط فرابورس نسبت به اخذ

درخواست خرید از متقاضیان اقدام خواهند کرد. کلیه درخواست‌های اخذ شده جهت عرضه

اولیه، باید به قیمت محدود باشند.

ماده ۵۴: کارگزار فروشنده موظف است حداقل پس از ۱۰ دقیقه از زمان گشایش نماد اقدام

به عرضه سهام نماید. به هر ترتیب وی باید عرضه سهام را به گونه‌ای انجام دهد که تا پایان

جلسه رسمی معاملاتی عرضه انجام شود.

ماده ۵۵: در صورتی که کمتر از ۵۰ درصد از سهام آگهی شده برای عرضه در روز عرضه اولیه

به فروش برسد، فرابورس مکلف است کلیه معاملات روز اول را ابطال نموده و عرضه اولیه را به

روز دیگری موکول نماید.

ماده ۵۶: کارگزاران خریدار نباید بیش از سهمیه مجاز خود اقدام به خرید سهام نمایند. در

صورت خرید بیش از سهمیه مجاز توسط کارگزاران در عرضه اولیه، مدیر عامل فرابورس

می‌تواند خریدهای بیش از سهمیه یا کل خریدهای کارگزاری در عرضه اولیه را ابطال نماید.

هرگونه تخلف کارگزار در فرایند عرضه اولیه توسط فرابورس به مرجع رسیدگی به تخلفات

کارگزاران ارجاع و براساس مقررات به آن رسیدگی خواهد شد.

ماده ۵۷: کارگزاران برای خرید می‌توانند از کد خرید گروهی استفاده نمایند و پس از آن با

توجه به قیمت درخواست خریدها، اولویت زمانی درخواست خریدها و منطقه جغرافیایی که

درخواست خرید در آن از متقاضی اخذ شده است نسبت به تخصیص سهام اقدام نمایند و حتی

الامکان به همه متقاضیانی که درخواست خرید کتبی ارائه داده‌اند اعم از حقیقی و حقوقی،

سهمیهای را تخصیص دهند. در هر صورت مسئولیت تخصیص عادلانه سهام بین مشتریان هر کارگزار در عرضه اولیه به عهده وی خواهد بود.

ماده ۵۸: سهامی که در روز عرضه اولیه به فروش نمی‌رسد و یا معامله آن ابطال می‌شود باید طبق نظر مدیرعامل فرابورس در روزهای آتی عرضه شود.

ماده ۵۹: در روز عرضه اولیه، صرفاً سهامدارانی می‌توانند سهام خود را عرضه نمایند که در زمره سهامداران متعهد عرضه قرار داشته باشند.

ماده ۶۰: پس از فروش کل سهام در نظر گرفته شده برای عرضه اولیه در روز اول، محدودیت نوسان قیمت برای سهام منظور خواهد شد.

فصل سیزدهم: معاملات حق تقدم خرید سهام

ماده ۶۱: دارنده گواهینامه حق تقدم خرید سهام که مایل به فروش حق تقدم خود می‌باشد، در دوره پذیرهنویسی به شرکت‌های کارگزاری مراجعه و نسبت به تکمیل درخواست فروش و تحویل گواهینامه حق تقدم خرید سهام به کارگزاری، اقدام می‌نماید.

ماده ۶۲: برای خریدار حق تقدم خرید سهام در فرابورس، " گواهینامه نقل و انتقال حق تقدم " صادر خواهد شد و معاملات دست دوم بر مبنای گواهینامه مذکور انجام می‌شود.

ماده ۶۳: گواهینامه نقل و انتقال صادره برای خریدار حق تقدم سهام در فرابورس در صورتی که خریدار رأساً نیز دارای حق تقدم خرید سهام جداگانه باشد، نشان‌دهنده کل حق تقدم‌های خریدار خواهد بود. در این حالت، کارگزار پس از دریافت گواهینامه حق تقدم صادره از طرف شرکت، اقدام به تحویل گواهینامه نقل و انتقال به خریدار می‌نماید.

ماده ۶۴: خریدار حق تقدم سهام در صورتی که مایل به پذیرهنویسی سهام جدید باشد، با تأدیه مبلغ پذیرهنویسی و طی کردن فرآیند آن جهت تبدیل حق تقدم به سهم اقدام می‌نماید و کارگزار مربوطه و فرابورس در این خصوص مسئولیتی نخواهند داشت.

ماده ۶۵ : دارندگان گواهینامه حق تقدم، در صورتی که وجه پذیرهنویسی را در مهلت تعیین شده به حساب بانکی که در اعلامیه پذیرهنویسی شرکت قید شده است، تأدیه نمایند، حق تقدم آنها در حکم "حق تقدم استفاده نشده" تلقی خواهد شد.

ماده ۶۶ : ناشر موظف است حداکثر ظرف ۵ روز کاری پس از پایان مهلت پذیرهنویسی دارندگان حق تقدم، ضمن جمع‌آوری اطلاعات و مبالغ واریزی دارندگان حق تقدم، تعداد و مشخصات حق تقدم استفاده نشده را به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اعلام نماید. در هر صورت مسئولیت اعلام مشخصات افرادی که از حق تقدم خود استفاده ننموده‌اند و تعیین تعداد آن به عهده ناشر است.

ماده ۶۷ : شرکت سپرده‌گذاری مرکزی تمام حق تقدم‌های موضوع ماده ۶۶ فوق را به یک کد معاملاتی منتقل می‌نماید و تعداد و کد معاملاتی حق تقدم استفاده نشده را به ناشر، سازمان و فرابورس اعلام می‌کند.

ماده ۶۸ : ناشر باید حداکثر تلاش خود را در خصوص فروش حق تقدم استفاده نشده به بهترین قیمت انجام دهد.

تبصره: در صورتی که به تشخیص مدیرعامل فرابورس، مفاد این ماده رعایت نشود، وی می‌تواند نسبت به ابطال تمام یا قسمتی از معاملات مذکور اقدام نماید.

ماده ۶۹ : کارگزار خریدار حق تقدم استفاده نشده، موظف است وجه پذیرهنویسی حق تقدم خریداری شده را به حساب شرکت واریز نماید.

ماده ۷۰ : سایر ضوابط مربوط به دادوستد گواهینامه حق تقدم، مشابه ضوابط حاکم بر معاملات سهام می‌باشد.

فصل چهاردهم: ضوابط کلی معامله در بازار سوم فرابورس

ماده ۷۱ : در بازار سوم فرابورس سه نوع عرضه به شرح ذیل انجام می‌شود:

۱. عرضه یکجای اوراق بهادار
۲. عرضه خرد اوراق بهادار
۳. پذیرهنویسی اوراق بهادار

ماده ۷۲ : درخواست‌های تکمیل شده عرضه در "کمیته عرضه" فرابورس مورد بررسی قرار می‌گیرد. کمیته عرضه مراتب موافقت یا عدم موافقت با عرضه را ظرف مدت حداکثر ۷ روز کاری پس از ارائه درخواست‌های تکمیل شده به فرابورس، به کارگزار متقاضی عرضه ابلاغ می‌نماید.

ماده ۷۳ : مسئولیت کنترل تکمیل بودن مدارک و رعایت ضوابط و مقررات از طرف عرضه کننده به عهده کارگزار عرضه کننده است.

ماده ۷۴ : ترکیب اعضای کمیته عرضه، ضوابط و نحوه برگزاری جلسات، مدارک و مستنداتی که باید متقاضی عرضه ارائه نماید و نحوه اتخاذ تصمیم در کمیته عرضه به تصویب هیأت مدیره فرابورس می‌رسد.

ماده ۷۵ : در صورت موافقت کمیته عرضه، فرابورس اقدام به درج نام اوراق بهادار در فهرست عرضه و انتشار همزمان "بیانیه عرضه" می‌نماید.

فصل پانزدهم : عرضه یکجا در بازار سوم

ماده ۷۶ : دامنه نوسان قیمت و محدودیت حجمی در خصوص عرضه یکجا اعمال نمی‌شود.
ماده ۷۷ : عرضه یکجای اوراق بهادار به صورت یکجا و از یک کد معاملاتی بوده و یا طبق مقرراتی است که به تصویب هیئت مدیره سازمان می‌رسد.

ماده ۷۸ : ترتیبات عرضه سهام و حق تقدم سهام و ثبت سفارش خرید در عرضه یکجا به

شرح زیر است :

الف) جهت معاملات کنترلی و معاملات مدیریتی غیر کنترلی :

۱- درخواست عرضه این معاملات حداقل ۱۰ روز کاری و حداکثر ۶۰ روز تقویمی قبل از تاریخ عرضه باید در دبیرخانه بورس ثبت و در صورت تطبیق اطلاعیه عرضه با مقررات به تشخیص فرابورس، از طریق سایت رسمی فرابورس اطلاع رسانی شود.

۲- حداقل ۶ روز کاری قبل از عرضه، اطلاعات و مستندات موضوع ماده ۲ "ضوابط مربوط به شرایط متقاضیان خرید در معاملات عمده سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران (مصوب شورای عالی بورس)" باید به صورت کامل به کارگزار ارائه گردد و کارگزار پس از

شناسایی متقاضی و کنترل تکمیل بودن اطلاعات، مدارک و مستندات، آن را به همراه نظر خود مبنی بر رعایت معیارهای مذکور، طی همان روز به فرابورس و سازمان ارائه نماید. در صورت عدم تکمیل مدارک و مستندات کارگزار مکلف است مراتب نقص مدارک را ظرف یک روز کاری به متقاضی اعلام نماید.

۳- فرابورس باید بر اساس معیارهای ماده ۲ "ضوابط مربوط به شرایط متقاضیان خرید در معاملات عمده سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران (مصوب شورای عالی بورس)"، آن موارد را بررسی و اظهار نظر خود را در خصوص رعایت معیارهای مذکور حداکثر تا ۳ روز کاری قبل از عرضه به سازمان اعلام نماید.

ب) جهت معاملات غیر مدیریتی :

۱- درخواست عرضه این معاملات حداقل ۳ روز کاری و حداکثر ۶۰ روز تقویمی قبل از تاریخ عرضه باید در دبیرخانه فرابورس ثبت و در صورت تطبیق اطلاعاتی عرضه با مقررات به تشخیص فرابورس، از طریق سایت رسمی فرابورس اطلاع رسانی شود.

۲- متقاضیان باید ضمن ارائه اطلاعات و مستندات لازم جهت شناسایی کامل آنها توسط کارگزار، رعایت معیارهای ماده ۲ "ضوابط مربوط به شرایط متقاضیان خرید در معاملات عمده سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران (مصوب شورای عالی بورس)" را تأیید نمایند.

۳- در صورتی که کارگزار یا فرابورس تا قبل از قطعی شدن معامله شواهدی دال بر عدم رعایت "ضوابط مربوط به شرایط متقاضیان خرید در معاملات عمده سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران (مصوب شورای عالی بورس)"، مشاهده نمایند، باید مراتب را به سازمان منعکس نماید.

تبصره - شرایط اعلام شده توسط کارگزار فروشنده پس از انتشار اطلاعاتی عرضه توسط فرابورس قابل تغییر نیست. در صورت تغییر در شرایط اطلاعاتی عرضه یا انصراف فروشنده از فروش اوراق بهادار معامله عمده انجام نخواهد شد و انجام معامله منوط به درخواست مجدد فروشنده خواهد بود. در این صورت موضوع به مرجع رسیدگی به تخلفات کارگزاران

ارجاع و براساس اعلام فرابورس، اوراق بهادار تا زمان صدور رأی قطعی، غیرقابل معامله خواهد شد

ماده ۷۹: در صورت تمایل فروشنده به انتشار آگهی فروش در جراید، اطلاعات مندرج در آن نباید با اطلاعات ارایه شده به فرابورس مغایرت داشته باشد. در صورت مغایرت، اطلاعات منتشر شده در سایت رسمی فرابورس قابل استناد می‌باشد.

ماده ۸۰: حداقل تغییر قیمت مجاز هر سفارش در عرضه یکجا، یک ریال می‌باشد.

تبصره: مدیرعامل فرابورس می‌تواند براساس وضعیت بازار، حداقل تغییر قیمت مجاز هر سفارش را برای جلسه معاملاتی بعد تغییر دهد، لیکن باید قبل از شروع جلسه معاملاتی بعد، مراتب را به اطلاع عموم برساند.

ماده ۸۱: تعداد اوراق بهادار هر سفارش خرید باید برابر تعداد اوراق بهادار اعلام شده در بیانیه عرضه باشد. همچنین قیمت تعیین شده در سفارش‌های خرید نباید کمتر از قیمت پایه باشد.

ماده ۸۲: کاهش قیمت سفارش خرید ثبت شده در سامانه معاملاتی یا ورود سفارش با قیمتی کمتر از بالاترین سفارش خرید ثبت شده در سامانه معاملاتی، مجاز نمی‌باشد و حذف سفارش خرید فقط در صورت ثبت سفارش خرید با قیمت بالاتر در سامانه معاملاتی مجاز است.

ماده ۸۳: کارگزار فروشنده مکلف است در صورت ثبت سفارش خرید در سامانه معاملاتی با قیمت پایه یا بیشتر از آن قبل از 10 دقیقه پایانی جلسه معاملاتی، اقدام به عرضه نماید. عرضه توسط کارگزار فروشنده تنها در صورتی امکان‌پذیر است که از زمان ثبت بهترین سفارش خرید در سامانه معاملاتی حداقل ۳ دقیقه گذشته باشد.

تبصره ۱: در صورت ثبت سفارش خرید در 10 دقیقه پایانی بازار، ادامه رقابت به جلسه معاملاتی بعد موکول شده و کارگزار دارای بهترین سفارش خرید موظف است سفارش خود را با همان قیمت در ابتدای جلسه معاملاتی بعد وارد سامانه نماید.

تبصره ۲: عدم رعایت ضوابط این ماده از سوی کارگزار خریدار یا کارگزار فروشنده تخلف محسوب شده و فرابورس مکلف است موضوع را جهت رسیدگی به مرجع رسیدگی به تخلفات کارگزاران ارجاع نماید.

ماده ۸۴: در صورتی که تخلفات کارگزار خریدار یا کارگزار فروشنده مانع انجام معامله شود، متخلف مکلف به پرداخت یک درصد ارزش معامله به قیمت پایه به عنوان خسارت به طرف مقابل خواهد بود. در این خصوص کارگزار می‌تواند وثایق و تضامین لازم را حسب مورد از خریدار یا فروشنده دریافت نماید. همچنین در صورت عدم انجام معامله مطابق این ماده، کارگزار متخلف مکلف است کارمزدهای انجام معامله را بر حسب ارزش معامله به قیمت پایه به سازمان، فرابورس و شرکت سپرده‌گذاری مرکزی پرداخت نماید.

ماده ۸۵: در معاملات عرضه یکجا، عرضه‌کننده می‌تواند شرایطی را جهت تسویه معاملات به صورت نقد و اقساط تعیین و در بیانیه عرضه اعلام نماید. در این صورت معامله مذکور عرضه یکجای شرایطی محسوب شده و مشمول مقررات مربوطه خواهد بود.

ماده ۸۶: در عرضه یکجای شرایطی، کارگزار خریدار در صورتی مجاز به ورود سفارش به سامانه معاملاتی است که معادل ۳ درصد ارزش اوراق بهادار موضوع معامله براساس قیمت پایه را به صورت نقد یا ضمانت‌نامه بانکی بدون قید و شرط از مشتری دریافت و حسب مورد به حساب شرکت سپرده‌گذاری مرکزی واریز یا به این شرکت تحویل دهد و تأییدیه شرکت مزبور را مبنی بر اخذ تضامین مربوطه به فرابورس ارایه کند.

تبصره ۱: در صورت عدم ایفای تعهدات تسویه از سوی کارگزار خریدار، سپرده موضوع این ماده پس از کسر کارمزدها و هزینه‌های معامله به کارگزار فروشنده پرداخت می‌شود.

تبصره ۲: در صورتی که کارگزار خریدار پس از ارایه درخواست خرید و قبل از انجام معامله، انصراف کتبی خود را از ادامه رقابت اعلام نماید یا چنانچه کارگزار خریدار موفق به انجام معامله نگردد، سپرده وی با تایید مدیرعامل فرابورس مبنی بر عدم مغایرت اقدامات کارگزار با مقررات در جریان معامله مذکور، حداکثر تا دو روز کاری پس از زمان انصراف یا انجام معامله مسترد می‌شود.

ماده ۸۷: کارگزار خریدار مکلف است حداکثر ۹ روز کاری پس از انجام معامله، نسبت به تسویه حصة نقدی معامله از طریق پایاپای شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اقدام نماید و مستندات لازم جهت تنظیم سند تسویه خارج از پایاپای حصة غیرنقدی را حداکثر ۸ روز کاری بعد از

انجام معامله به فروشنده ارایه کند. کارگزار فروشنده مکلف است پس از دریافت مستندات لازم جهت تنظیم سند تسویه خارج از پایاپای و حداکثر ۹ روز کاری پس از انجام معامله، نسبت به ارایه سند تسویه خارج از پایاپای به فرابورس و شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اقدام نماید. در صورت واریز حصه نقدی و ارایه سند تسویه خارج از پایاپای به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی حداکثر ۹ روز کاری بعد از انجام معامله ثبت معامله در سیستم معاملاتی حداکثر تا پایان روز کاری بعد انجام خواهد شد.

تبصره ۱: در صورت خودداری کارگزار فروشنده یا فروشنده از دریافت مستندات موضوع این ماده، خریدار یا کارگزار وی می‌تواند اسناد فوق را جهت ثبت در سوابق به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی ارایه و رسید دریافت نماید.

تبصره ۲: در صورت عرضه سهام جهت انجام معامله عمده از سوی سازمان خصوصی سازی افزایش مهلت تسویه حصه نقدی و ارائه سند تسویه خارج از پایاپای تا ۳۰ روز کاری با اعلام سازمان خصوصی سازی امکان پذیر است

تبصره ۳: در صورتی که کارگزار فروشنده زمانی را طولانی تر از مهلتی که در این دستورالعمل برای ارائه سند تسویه خارج از پایاپای مقرر گردیده، جهت تادیه حصه نقدی معامله تعیین کند، از نظر این دستورالعمل حصه مزبور نیز غیر نقدی تلقی می‌گردد.

ماده ۸۸ : کارگزار خریدار باید طبق مفاد ماده ۷۸ این دستورالعمل، مدارک، مستندات و اطلاعات

لازم از جمله نام متقاضی یا متقاضیان خرید را که شناسایی کامل شده‌اند، همراه با ذکر تعداد و درصد دقیق مشارکت هر متقاضی حسب مورد به فرابورس و یا سازمان ارائه نماید. هرگونه تغییر درصد مشارکت متقاضیان متعدد خرید اعلامی تا قبل از قطعی شدن معامله، با درخواست کلیه خریداران و پس از موافقت فرابورس امکان پذیر است.

تبصره: در صورتی که تغییرات درخواستی در سهم مشارکت متقاضیان خرید معاملات کنترلی، منجر به تغییر سهم مشارکت یک متقاضی خرید به میزان بیش از ۱۰ درصد کل معامله عمده گردد، فرابورس باید موافقت سازمان را در خصوص تغییر درصد مشارکت متقاضیان خرید اخذ نماید.

ماده ۸۹: از زمان انجام معامله تا زمان قطعی شدن آن، اوراق به صورت مسدود در کد فروشنده باقی می‌ماند.

ماده ۹۰: در صورت عدم تسلیم سند تسویه خارج از پایاپای توسط کارگزار فروشنده یا عدم تسویه حصه نقدی معامله توسط کارگزار خریدار در مهلت مقرر، انجام معامله توسط فرابورس قطعی نمی‌شود.

ماده ۹۱: در صورت عدم ارایه سند تسویه خارج از پایاپای طی مهلت مقرر توسط کارگزار فروشنده، موضوع به مرجع رسیدگی به تخلفات کارگزاران ارجاع می‌شود. در صورتی که براساس رأی صادره قطعی کارگزار فروشنده متخلف شناخته شود وی موظف است معادل یک درصد ارزش معامله بر حسب قیمت پایه را به کارگزار خریدار و کارمزدهای انجام معامله را بر حسب ارزش معامله به سازمان، فرابورس و شرکت سپرده‌گذاری مرکزی پرداخت نماید. کارگزار خریدار پس از کسر کارمزد خود مکلف به پرداخت مابقی مبلغ مذکور به عنوان خسارت به خریدار خواهد بود.

ماده ۹۲: در صورت عدم واریز حصه نقدی یا عدم ایفای تعهدات خریدار در خصوص سند تسویه خارج از پایاپای طی مهلت مقرر توسط کارگزار خریدار، موضوع به مرجع رسیدگی به تخلفات کارگزاران ارجاع می‌شود. در صورتی که براساس رأی صادره قطعی کارگزار خریدار متخلف شناخته شود، کارمزد کارگزار خریدار، سازمان، فرابورس و شرکت سپرده‌گذاری مرکزی از محل سپرده موضوع ماده ۸۶ این ماده کسر و مابقی به حساب کارگزار فروشنده واریز خواهد شد. کارگزار فروشنده پس از کسر کارمزد خود مکلف به پرداخت مابقی مبلغ مذکور به عنوان خسارت به فروشنده خواهد بود.

ماده ۹۳: موارد پیش‌بینی نشده در ضوابط عرضه یکجا، تابع سایر رویه‌ها و قواعد معاملاتی تصریح شده در این دستورالعمل است.

فصل شانزدهم: عرضه خرد در بازار سوم

ماده ۹۴: در عرضه خرد، متقاضی خرید شخصی است که خریدار حجم معینی از اوراق بهادار مشخص از سوی مالکان آن است.

ماده ۹۵: در صورت درج اوراق بهادار متعاقب درخواست متقاضی، کمیته عرضه مهلتی را برای خرید نامبرده تعیین که این مهلت به همراه سایر شرایط اعلامی از سوی متقاضی خرید در بیانیه عرضه منتشر می شود.

ماده ۹۶: مالکان اوراق بهادار در صورت تمایل جهت فروش اوراق خود به متقاضی خرید باید اوراق مذکور را از طریق کارگزار خود نزد شرکت سپرده گذاری مرکزی سپرده نموده و سپس سفارش فروش خود را از طریق کارگزار در سامانه معاملاتی ثبت نمایند.

ماده ۹۷: در پایان مهلت تعیین شده جهت خرید، کارگزاران خریدار اقدام به ورود سفارش با حجم اعلامی خواهند نمود و معاملات با اجرای یک حراج تک قیمتی انجام خواهد شد.

ماده ۹۸: تسویه معاملات در بازار عرضه خرد، تابع مقررات مربوط به تسویه معاملات عادی خواهد بود.

فصل هفدهم: پذیره نویسی در بازار سوم

ماده ۹۹: پذیره نویسی اوراق بهادار از جمله سهام شرکت های سهامی عام، اوراق مشارکت و گواهی سپرده براساس مجوز صادره از سازمان و مفاد بیانیه ثبت انجام خواهد شد. در خصوص اوراق بهاداری که مجوز انتشار آن توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران صادر می گردد، شرایط تعیین شده در مجوز آن بانک ملاک خواهد بود.

ماده ۱۰۰: کارگزار عرضه کننده یا شرکت تأمین سرمایه حسب مورد، مکلف است حداقل ۷ روز کاری قبل از زمان عرضه پیشنهادی خود، مدارک و اطلاعات زیر را به فرابورس ارایه نماید:

۱. تاییدیه شرکت سپرده گذاری مرکزی مبنی بر سپرده شدن کل اوراق مورد پذیره نویسی
۲. بیانیه ثبت (حسب مورد)
۳. اعلامیه پذیره نویسی
۴. نحوه پایاپای و تسویه وجوه اوراق
۵. اعلام شرایط در نظر گرفته شده برای کارگزاران خریدار در خصوص امکانات آنها و یا زمان توزیع اوراق در شبکه داخلی کارگزاران
۶. اطلاعات و مدارکی که کارگزاران خریدار در زمان پذیره نویسی باید از خریداران اخذ و به ناشر ارایه نمایند، از قبیل مشخصات هویتی خریداران و شماره حساب بانکی

ماده ۱۰۱: فرابورس در صورت کفایت مدارک و مستندات ارایه شده، حداقل ۳ روز کاری قبل از شروع پذیرهنویسی نسبت به انتشار اطلاعیه پذیرهنویسی و بیانیه ثبت اقدام خواهد کرد.

ماده ۱۰۲: در روز اول پذیرهنویسی نماد اوراق توسط فرابورس به نحوی گشایش می‌گردد که سفارشات با قیمت ثابت مندرج در اطلاعیه پذیرهنویسی قابل ورود به سیستم باشد. در پذیرهنویسی، واحد پایه سفارشات و محدودیت حجمی به نحوی تعیین می‌گردد که حتی‌الامکان منطبق با شرایط مندرج در اطلاعیه پذیرهنویسی باشد. تنظیمات سامانه معاملاتی از جمله دامنه نوسان قیمت، واحد پایه سفارش و محدودیت حجمی براساس شرایط مندرج در اطلاعیه پذیرهنویسی توسط کمیته عرضه تعیین و اعلام خواهد شد.

ماده ۱۰۳: کارگزاران پس از گشایش نماد، امکان ورود سفارش خرید را طی دوره مشخص شده در اطلاعیه پذیرهنویسی به سامانه معاملات خواهند داشت. سفارش‌های خرید باید با شرایط مندرج در اطلاعیه پذیرهنویسی مطابقت داشته باشند. فرابورس می‌تواند سفارش‌هایی را که با شرایط مزبور منطبق نیست حذف نماید.

ماده ۱۰۴: عرضه اوراق بهادار در طول مدت پذیرهنویسی براساس شرایط اعلام شده در اطلاعیه پذیرهنویسی، حسب تشخیص فرابورس با یکی از روش‌های زیر انجام خواهد شد.

۱. طی جلسه معاملاتی، عرضه اوراق معادل سفارشات خرید ثبت شده در سامانه معاملات انجام خواهد شد.

۲. در پایان هر روز از دوره پذیرهنویسی، به میزان سفارش‌های خرید ثبت شده، عرضه انجام می‌شود. در صورتی که حجم سفارش‌های خرید ثبت شده در پایان روز، بیش از اوراق پذیرهنویسی نشده باشد، عرضه اوراق به صورت تسهیم به نسبت انجام خواهد شد.

ماده ۱۰۵: پس از فروش تمام اوراق بهادار قابل عرضه یا پایان دوره پذیرهنویسی نماد معاملاتی مربوطه متوقف می‌شود. در صورت وجود متعهد پذیرهنویسی، وی مکلف به خرید به میزان مابه‌التفاوت اوراق خریداری شده و کل اوراق مورد پذیرهنویسی خواهد بود.

ماده ۱۰۶: در صورتی که طبق بیانیه ثبت مقرر شود که بخشی از عرضه اوراق از طریق شبکه بانکی یا شبکه کارگزاری‌های دیگر انجام شود، این اوراق می‌تواند طی دوره پذیرهنویسی از طریق شبکه‌های مذکور فروخته شود. در پایان هر روز از دوره پذیرهنویسی بر اساس وجوه واریزی به حساب بانکی مربوطه و اعلام کارگزار، فرابورس اوراق پذیرهنویسی شده را به کد واسط منتقل می‌نماید. کارگزار باید طی مدت حداکثر ۱۰ روز پس از پایان دوره پذیرهنویسی، فهرست خریداران اوراق را مطابق فرم شرکت سپرده‌گذاری مرکزی، به آن شرکت و فرابورس ارایه نماید تا اوراق خریداری شده به کد مشتریان تخصیص یابد. در صورت عدم ارایه تمام یا قسمتی از کدهای معاملاتی، اوراق باقیمانده به کد معاملاتی کارگزار منتقل می‌شود.

تبصره: کد واسط با اعلام فرابورس قبل از عرضه توسط شرکت سپرده گذاری صادر می شود.

فصل هجدهم : شرایط معاملات دست دوم در بازار ابزارهای نوین مالی

ماده ۱۰۷: در صورت وجود اطلاعاتی که اثر بااهمیتی بر قیمت اوراق بهادار و تصمیم سرمایه گذاران دارد، فرابورس یا سازمان حسب مورد می تواند نماد معاملاتی مربوطه را طبق مقررات متوقف و پس از انتشار اطلاعات نسبت به بازگشایی نماد اقدام نمایند. در صورت اعلام سازمان، دامنه نوسان روزانه قیمت در روز بازگشایی نماد، اعمال نخواهد شد.

تبصره: در مورد اوراق تأمین مالی قابل تبدیل به سهام، همزمان با توقف و بازگشایی نماد سهام پایه، نماد اوراق مربوطه متوقف و بازگشایی می گردد. در این صورت اعمال دامنه نوسان روزانه نماد معاملاتی اوراق، مشابه سهم پایه خواهد بود.

ماده ۱۰۸: خریدار اوراق ملزم است علاوه بر قیمت خرید اوراق حسب مورد سود یا درآمد انباشته اوراق مزبور (سود یا درآمد متعلقه از آخرین موعد پرداخت لغایت روز معامله که جزئیات آن در اطلاعیه پذیرهنویسی یا عرضه اولیه اوراق قید شده است) را نیز پرداخت نماید. تبصره: در صورت مهیا شدن شرایط فنی به تشخیص فرابورس، امکان مبادله اوراق بدون رعایت الزام موضوع این ماده وجود دارد.

ماده ۱۰۹: در صورتی که در بیانیه ثبت و یا اعلامیه پذیرهنویسی اوراق تأمین مالی، تعهدی مبنی بر خرید اوراق در حداقل قیمت تضمین شده توسط بازارگردان اعلام شده باشد، بازارگردان مکلف است اقدامات بازارگردانی را با رعایت شرایط اعلام شده انجام دهد. جهت ایفای تعهدات خرید موضوع این ماده، اولویت سفارشات خرید بازارگردان می تواند پایین تر از سایر خریداران باشد.

ماده ۱۱۰: در صورتی که شخصی دارنده بیش از ۵ درصد از کل اوراق منتشره باشد، بصورت اختیاری می تواند اوراق خود را بصورت عمده و با شرایط و ضوابط معاملات عمده عرضه نماید. **ماده ۱۱۱:** مقررات مربوط به نحوه دریافت سفارش خرید و فروش اوراق و سایر مقررات مربوط از جمله احراز هویت مشتری دریافت کد معاملاتی و غیره مشابه ضوابط حاکم بر معاملات سهام در این دستورالعمل می باشد.

ماده ۱۱۲: فقط اوراقی در فرابورس قابل معامله هستند که نزد شرکت سپرده گذاری مرکزی سپرده شده باشد.

تبصره: در صورتی که اوراق تأمین مالی قبلاً پذیرهنویسی شده باشد، عرضه اوراق تأمین مالی منوط به سپرده گذاری حداقلی از اوراق است که در زمان پذیرش تعیین می شود.

فصل نوزدهم : شرایط فعالیت کارگزاران و بازارگردان

ماده ۱۱۳ : انجام معاملات توسط کارگزاران در فرابورس، منوط به عضویت ایشان در فرابورس می‌باشد. عضویت کارگزاران در فرابورس براساس دستورالعملی است که به پیشنهاد هیئت مدیره فرابورس به تصویب هیئت مدیره سازمان خواهد رسید.

ماده ۱۱۴ : کارگزار موظف است برای دریافت درخواست مشتریان از فرم‌های الکترونیکی یا غیر الکترونیکی، طبق فرمت ابلاغ شده توسط فرابورس استفاده کند.

ماده ۱۱۵ : مسئولیت احراز هویت مشتری بر عهده کارگزار است. کارگزار باید مطابق مقررات، هویت مشتری را احراز نماید.

ماده ۱۱۶ : کارگزاران مکلف به دریافت درخواست‌های مشتریان و اجرای آن طبق مقررات می‌باشند. عدم دریافت درخواست مشتریان، ثبت و یا اجرای آن برخلاف مقررات، تخلف محسوب شده و موضوع توسط فرابورس جهت رسیدگی به مرجع رسیدگی به تخلفات کارگزاران ارجاع خواهد شد.

ماده ۱۱۷ : فقط کارگزاری مجاز به استفاده از کد معاملات گروهی و ثبت سفارش‌های گروهی می‌باشند که از دفتر ثبت سفارش مورد تایید سازمان استفاده نمایند. در این دفتر باید استانداردهای وضع شده توسط سازمان در خصوص ثبت و اجرای درخواست‌های مشتریان رعایت شود.

ماده ۱۱۸ : بازارگردانی در فرابورس به دو روش بازارگردانی مبتنی بر حراج و بازارگردانی مبتنی بر مذاکره امکان‌پذیر می‌باشد. بازارگردانی مبتنی بر مذاکره صرفاً در بازار دوم و بازار اوراق مشارکت امکان‌پذیر است و مقررات آن به تصویب هیئت مدیره فرابورس می‌رسد.

ماده ۱۱۹ : فعالیت بازارگردانی مبتنی بر حراج در فرابورس مطابق دستورالعمل فعالیت بازارگردانی مصوب هیئت مدیره سازمان انجام خواهد شد.

ماده ۱۲۰ : بازارسازی در فرابورس براساس دستورالعمل اجرایی بازارسازی سهام مصوب ۸۴/۱۰/۳ هیئت مدیره سازمان کارگزاران بورس اوراق بهادار تهران امکان‌پذیر بوده و جهت اجرا در فرابورس کلیه وظایف و اختیارات سازمان کارگزاران بورس اوراق بهادار تهران در دستورالعمل مذکور بر عهده فرابورس

خواهد بود. همچنین در دستورالعمل مذکور عبارت "شرکت بورسی" به "ناشری که اوراق آن در فرابورس پذیرفته شده است" و عبارت "کارگزار بورسی" به "کارگزار پذیرفته شده در فرابورس" تغییر می‌یابد. درخواست بازسازی و تعهدات بازسازی طی فرمی که به تصویب هیئت مدیره فرابورس می‌رسد، از طریق کارگزاران به فرابورس اعلام می‌شود.

فصل بیستم: سایر مقررات

ماده ۱۲۱: نرخ‌های خدمات و کارمزدهای فرابورس و نحوه وصول آن در چارچوب سقف‌های مصوب هیئت مدیره سازمان، توسط هیئت مدیره فرابورس تصویب و اعمال می‌گردد.

ماده ۱۲۲: در صورت پذیرش سهام شرکت‌هایی که در خصوص مالکیت سهام آن، محدودیت مقرراتی یا اساسنامه‌ای وجود دارد، فرابورس موظف است محدودیت‌های مذکور را بر اساس مقررات و در چارچوب امکانات عملیاتی خود کنترل نماید.

ماده ۱۲۳: کلیه مواردی که مطابق این دستورالعمل باید توسط فرابورس اعلام شود و کلیه موارد اطلاع‌رسانی که مطابق این دستورالعمل الزامی می‌باشد از طریق سایت رسمی فرابورس انجام خواهد گرفت.

ضوابط اختصاصی معاملات واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق سرمایه‌گذاری قابل معامله^۳

ماده ۱۲۴: پذیره‌نویسی واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق سرمایه‌گذاری قابل معامله (Fund Exchange Traded) در فرابورس مطابق مقررات (به استثنای مفاد ماده ۱۰۵ این دستورالعمل)، در بازار سوم فرابورس ایران انجام خواهد شد.

ماده ۱۲۵: معاملات واحدهای سرمایه‌گذاری عادی صندوق سرمایه‌گذاری قابل معامله، در بازار عادی و بر اساس رویه‌های معمول معاملات سهام و حق تقدم سهام انجام می‌شود، به استثنای این‌که دامنه نوسان روزانه قیمت در معاملات واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق اعمال نمی‌شود.

ماده ۱۲۶: عرضه اولیه واحدهای سرمایه‌گذاری عادی صندوق سرمایه‌گذاری قابل معامله در فرابورس، به روش گشایش نماد مطابق مفاد ماده ۵۱ این دستورالعمل انجام می‌شود.

^۳ مصوب مورخ ۱۳۹۲/۴/۴ هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار

ماده ۱۲۷: توقف و بازگشایی نماد معاملاتی واحدهای سرمایه گذاری صندوق سرمایه گذاری قابل معامله جهت برگزاری مجمع صندوق، مطابق مفاد بند ۱ ماده ۱۱ و ماده ۱۲ این دستورالعمل است.

ماده ۱۲۸: معاملات واحدهای سرمایه گذاری ممتاز صندوق سرمایه گذاری قابل معامله، در بازار معاملات عمده انجام می شود و تمامی موادی که در خصوص معاملات عمده سهام و حق تقدم سهام در این دستورالعمل ذکر شده است، در مورد معاملات واحدهای سرمایه گذاری ممتاز صندوق سرمایه گذاری قابل معامله نیز قابل تسری است.

تبصره: در صورت موافقت فرابورس، ثبت معامله واحدهای سرمایه گذاری ممتاز صندوق سرمایه گذاری قابل معامله با ارائه فرم موافقت فی ما بین انتقال دهنده و انتقال گیرنده که به تأیید سازمان رسیده است در این بازار امکان پذیر است.

ماده ۱۲۹: ثبت، صدور و ابطال واحدهای سرمایه گذاری صندوق سرمایه گذاری قابل معامله، در سامانه معاملاتی در نمادی مجزا از معاملات بازار عادی توسط کارگزار صندوق انجام می شود.

ماده ۱۳۰: معاملات در زمان تصفیه صندوق، در نمادی غیر از نماد معاملات بازار عادی انجام می گیرد.

فصل بیست و دوم: عرضه اوراق تأمین مالی در بازار ابزارهای نوین مالی

ماده ۱۳۱: پذیرهنویسی اوراق تأمین مالی به قیمت بازار و نیز عرضه اولیه آن دسته از اوراق تأمین مالی که قبلاً پذیرهنویسی شده اند به قیمت ثابت یا قیمت بازار که از این پس "عرضه اوراق تأمین مالی" نامیده می شود، در بازار ابزارهای نوین مالی انجام شده و تابع مقررات این فصل است.

تبصره ۱: روش عرضه اولیه به درخواست عرضه کننده و تأیید فرابورس تعیین می شود.

تبصره ۲: پذیرهنویسی اوراق تأمین مالی به قیمت ثابت تابع ضوابط فصل هفدهم این دستورالعمل است.

ماده ۱۳۲: جهت عرضه اوراق تأمین مالی در فرابورس باید حداقل ۷ روز کاری قبل از زمان عرضه پیشنهادی، مدارک و اطلاعات زیر توسط کارگزار عرضه کننده یا شرکت تأمین سرمایه حسب مورد، به فرابورس ارائه گردد:

۱. اعلامیه پذیرهنویسی و بیانیه ثبت حسب مورد

۲. اعلام شرایط در نظر گرفته شده برای کارگزاران خریدار در خصوص امکانات آنها و یا

زمان توزیع اوراق در شبکه داخلی کارگزاران

۳. اطلاعات و مدارکی که کارگزاران خریدار در زمان عرضه باید از خریداران اخذ و به ناشر ارائه نمایند، از قبیل مشخصات هویتی خریداران و شماره حساب بانکی

۴. سایر اطلاعات به تشخیص فرابورس

تبصره ۱: فرابورس حداقل ۳ روز کاری قبل از شروع عرضه اوراق تأمین مالی نسبت به انتشار اطلاعیه پذیرهنویسی یا عرضه اولیه، مطابق فرمت مصوب هیئت مدیره فرابورس اقدام خواهد کرد.

تبصره ۲: در پذیرهنویسی اوراق تأمین مالی، ناشر مکلف است قبل از انتشار اطلاعیه پذیرهنویسی یا عرضه اولیه، تعهدنامه سپرده گذاری اوراق را تکمیل و پس از تأیید شرکت سپرده گذاری مرکزی به فرابورس تحویل دهد. خریداران اوراق تأمین مالی، همزمان با خرید این اوراق به ناشر نمایندگی بلاعزل جهت سپرده گذاری اوراق اعطا می نمایند.

تبصره ۳: در صورتی که اوراق تأمین مالی قبلاً پذیرهنویسی شده باشد، هیأت پذیرش حداقل تعداد اوراق جهت سپرده گذاری اوراق نزد شرکت سپرده گذاری مرکزی را تعیین می نماید. عرضه اوراق تأمین مالی در این حالت منوط به سپرده گذاری حداقل تعیین شده طی مهلتی است که توسط هیأت پذیرش مشخص شده است.

ماده ۱۳۳: در پذیرهنویسی اوراق تأمین مالی، کارمزد خرید و فروش به عهده ناشر اوراق است.
ماده ۱۳۴: جهت عرضه اولیه با قیمت ثابت، نماد معاملاتی بازگشایی شده و عرضه با قیمت اسمی انجام می شود.

ماده ۱۳۵: پذیرهنویسی و عرضه اولیه به قیمت بازار، با روش ثبت سفارش انجام می شود. در این صورت، مدیر عرضه باید علاوه بر اطلاعات موضوع ماده ۱۳۲ این دستورالعمل، اطلاعات زیر را نیز در قالب اطلاعیه پذیرهنویسی یا عرضه اولیه به فرابورس ارائه نماید:

۱. مشخصات مدیر عرضه

۲. نامه قبولی سمت مدیر عرضه

۳. کف قیمت و دامنه قیمت ثبت سفارش

۴. شرایط تعهد پذیرهنویسی حسب مورد

۵. تاریخ و ساعت شروع و پایان ثبت سفارش

تبصره ۱: در عرضه به روش ثبت سفارش وجود مدیر عرضه الزامی است. مدیر عرضه کارگزار یا شرکت تأمین سرمایه ای است که مدیریت عرضه اوراق تأمین مالی را در فرایند ثبت سفارش بر عهده دارد.

تبصره ۲: دامنه قیمت، پایین ترین تا بالاترین قیمتی است که کارگزار خریدار در دوره ثبت سفارش می تواند سفارش های دریافتی از مشتریان را در آن دامنه ثبت نماید. فاصله پایین ترین تا بالاترین قیمت نمی تواند از ۱۰ درصد کف قیمت بیشتر باشد.

ماده ۱۳۶: دوره ثبت سفارش حداکثر ۳ روز کاری است. کارگزاران موظفند، سفارش‌های دریافتی از مشتریان را با رعایت شرایط عرضه در دوره ثبت سفارش در سامانه معاملاتی ثبت کنند.

تبصره ۱: سفارش‌های خرید باید با کد معاملاتی مشتری ثبت شود و ثبت سفارش‌ها با کد گروهی مجاز نیست.

تبصره ۲: سفارش‌های ثبت شده در دوره ثبت سفارش قابل اصلاح یا حذف هستند، لیکن پس از پایان این دوره، ورود، حذف یا اصلاح سفارش‌ها مجاز نیست.

تبصره ۳: واحد پایه سفارش، حداقل و حداکثر حجم هر سفارش و زمان ورود سفارش‌ها در دوره ثبت سفارش، پس از تأیید فرابورس و قبل از شروع دوره ثبت سفارش از طریق سایت رسمی فرابورس و سامانه معاملاتی به اطلاع عموم خواهد رسید.

ماده ۱۳۷: طی دوره ثبت سفارش، اطلاعات مربوط به سفارش‌های ثبت شده شامل حجم و قیمت سفارش‌ها و متقاضیان خرید منتشر نمی‌شود و کارگزاران، مدیر عرضه و فروشنده نیز نباید به اطلاعات مزبور دسترسی داشته باشند. در پایان دوره ثبت سفارش صرفاً اطلاعات حجم و قیمت سفارش‌های ثبت شده در اختیار مدیر عرضه قرار می‌گیرد.

تبصره: اجرای این ماده منوط به فراهم شدن شرایط فنی با اعلام فرابورس خواهد بود.

ماده ۱۳۸: چنانچه در پایان هر روز معاملاتی، کل سفارشات ثبت شده به قیمت سقف دامنه مساوی یا بیش از کل اوراق قابل عرضه باشد، دوره ثبت سفارش پایان یافته تلقی شده و ورود، حذف یا اصلاح سفارشات امکان پذیر نمی‌باشد. در این حالت قیمت عرضه معادل قیمت سقف بوده و تخصیص اوراق براساس رویه تسهیم به نسبت انجام می‌شود.

ماده ۱۳۹: در پایان دوره ثبت سفارش، در صورتی که عرضه اوراق تأمین مالی دارای متعهد (متعهد پذیرهنویسی یا متعهد خرید حسب مورد) باشد، عرضه به شرح زیر انجام می‌شود:

۱. در صورتی که کل حجم سفارش‌های ثبت شده توسط اشخاصی غیر از متعهد با قیمتی معادل سقف دامنه تعیین شده و مساوی یا بیش از کل اوراق تأمین مالی قابل عرضه باشد، قیمت عرضه معادل قیمت سقف بوده و تخصیص اوراق براساس رویه تسهیم به نسبت انجام می‌شود.

۲. در صورتی که حجم کل سفارش‌های ثبت شده توسط اشخاصی غیر از متعهد بیشتر یا مساوی ۸۰ درصد آن باشد، قیمت عرضه، بالاترین قیمتی است که در آن قیمت امکان معامله ۸۰ درصد کل اوراق قابل عرضه وجود داشته باشد. در این حالت متعهد ملزم به ورود سفارش خرید می‌باشد و بدین منظور وی باید سفارش خرید با قیمت فوق و به میزان مابه‌التفاوت سفارش‌های وارد شده و اوراق قابل عرضه را در سامانه معاملات ثبت نماید.

۳. در صورتی که حجم کل سفارش‌های ثبت‌شده توسط اشخاصی غیر از متعهد کمتر از ۸۰ درصد کل اوراق قابل عرضه باشد، یکی از اقدامات زیر قابل انجام است:

۳-۱- در صورتی که متعهد تمایل به خرید کل اوراق باقیمانده با کف دامنه قیمت را داشته باشد، اقدام به ورود سفارش خرید به میزان مابه‌التفاوت سفارش‌های واردشده و اوراق قابل عرضه نموده و عرضه با قیمت کف دامنه قیمت انجام می‌شود.

۳-۲- مدیر عرضه درخواست بازنگری در دامنه قیمت و انجام یک مرحله دیگر ثبت سفارش را به فرابورس ارائه می‌نماید.

تبصره ۱: بازنگری در دامنه قیمت فرآیند ثبت سفارش فقط برای یک نوبت تکرار می‌شود. شرایط عرضه در مرحله دوم مشابه مرحله اول بوده و در صورت وقوع شرایط بند ۳ این ماده، متعهد مکلف است کل اوراق باقیمانده را با کف دامنه قیمت خریداری نماید.

تبصره ۲: در صورت بازنگری در دامنه قیمت و تکرار ثبت سفارش، سفارش‌های ثبت‌شده در دوره ثبت سفارش قبلی حذف و سفارش‌گیری مجدداً در دامنه قیمت جدید انجام می‌شود.

ماده ۱۴۰: در پایان دوره ثبت سفارش، در صورتی که عرضه اوراق تأمین مالی بدون متعهد باشد، عرضه به شرح زیر انجام می‌شود:

۱. در صورتی که کل حجم سفارش‌های ثبت‌شده با قیمتی معادل سقف دامنه تعیین‌شده و مساوی یا بیش از کل اوراق تأمین مالی قابل عرضه باشد، قیمت عرضه معادل قیمت سقف بوده و تخصیص اوراق براساس رویه تسهیم به نسبت انجام می‌شود.

۲. در صورتی که حجم کل سفارش‌های ثبت‌شده بیشتر یا مساوی ۸۰ درصد کل اوراق قابل عرضه باشد، قیمت عرضه، بالاترین قیمتی است که در آن قیمت امکان معامله ۸۰ درصد کل اوراق قابل عرضه وجود داشته باشد.

۳. در صورتی که حجم کل سفارش‌های ثبت‌شده کمتر از ۸۰ درصد کل اوراق قابل عرضه باشد، دامنه قیمت پیشنهادی برای یک نوبت قابل بازنگری است.

تبصره ۱: در صورت بازنگری در دامنه قیمت، فرآیند ثبت سفارش فقط برای یک نوبت دیگر تکرار می‌شود. شرایط عرضه در این مرحله مشابه مرحله اول خواهد بود.

تبصره ۲: در صورت عدم ارائه درخواست بازنگری در دامنه قیمت در مرحله اول یا عدم ثبت سفارش به میزانی بزرگتر یا مساوی ۸۰ درصد کل اوراق قابل عرضه در مرحله دوم، عرضه مجدداً منوط به طی مراحل موضوع ماده ۱۳۲ می‌باشد.

ماده ۱۴۱: مدیر عرضه می‌تواند عرضه را در دو مرحله انجام دهد. در مرحله اول بخشی از عرضه را با روش ثبت سفارش و با شرط حداقل خرید توسط هر مشتری عرضه و قیمت را کشف نماید و در مرحله دوم باقی‌مانده اوراق را بدون شرط مذکور و با قیمت کشف‌شده در مرحله اول عرضه نماید. حجم اوراق مورد عرضه در مرحله دوم باید حداقل ۱۰ درصد و حداکثر ۲۰ درصد کل اوراق قابل عرضه باشد.

تبصره: مرحله دوم عرضه باید حداکثر یک روز کاری پس از کشف قیمت مرحله اول آغاز شود. مدت عرضه در مرحله دوم حسب مقررات توسط سازمان تعیین می‌شود.

ماده ۱۴۲: مدیر عرضه باید در زمان ارائه دامنه پیشنهادی قیمت و درخواست بازنگری آن مراتب را به تایید فروشنده و متعهد رسانده و مستندات مربوطه را به فرابورس ارائه نماید. درخواست بازنگری باید حداکثر تا پایان روز کاری بعد به فرابورس ارائه گردد. فرابورس مکلف است شرایط جدید عرضه را اطلاع‌رسانی نماید. شروع ثبت سفارش در مرحله دوم ۳ روز کاری پس از انتشار اطلاعات خواهد بود.

ماده ۱۴۳: معاملات ثانویه اوراق تأمین مالی که خارج از فرابورس پذیره‌نویسی شده‌اند، بلافاصله پس از خاتمه عرضه اولیه در فرابورس و معاملات ثانویه اوراق تأمین مالی که پذیره‌نویسی آنها در فرابورس انجام شده است، حداکثر سه روز کاری پس از اخذ تأییدیه تکمیل فرآیند انتشار از مرجع ذیصلاح شروع می‌شود.

ماده ۱۴۴: پرداخت‌های مرتبط با اوراق تأمین مالی به دارندگان اوراق در پایان آخرین روز کاری قبل از مقاطع پرداخت مقرر بر اساس فهرست شرکت سپرده‌گذاری مرکزی خواهد بود.

ماده ۱۴۵: قیمت خرید و فروش اوراق براساس عرضه و تقاضای بازار در فرابورس تعیین و به صورت درصدی از قیمت اسمی اوراق و با احتساب حداقل دو رقم اعشار بر مبنای فرمول زیر اعلام می‌شود.

قیمت پیشنهادی

$$\text{قیمت پیشنهادی (درصد)} = ۱۰۰ \times$$

قیمت اسمی

ماده ۱۴۶: تسویه وجوه معاملات اوراق تأمین مالی در فرابورس یک روز کاری بعد از انجام معامله (T+1) صورت می‌گیرد.